

Eesti hariduse tugiteenused Euroopa peeglis: eneserefleksiooni tulemus sõltub võrreldavatest

Ave Vilu

Nagu üksikisiku minapilt, nii kujuneb ka organisatsiooni kuvand endast ümbritsevast keskkonnast saadud tagasiside põhjal. Minapildi hinnanguline varjund oleneb aga võrdlusalusest. Traditsiooniliselt tavatseme end võrrelda nende lähimate naabritega, kes kuuluvad meiega sarnasesse kultuuriruumi. Ajaloolisest paratamatusest tulenevalt oleme aga jätkuvalt oluliselt erinevas olukorras. Kui aga võtame vahelduseks end võrrelda sarnase minevikuga riikidega, võib üldpilt osutada kardinaalselt erinevaks.

Osalesin aprillikuus Academia õppevisiidil Rumeeniasse. Ühe tööädala jooksul tutvus rahvusvaheline karjäärispetsialistide grupp Rumeenia hariduse-, tööturu- ja nõustamissüsteemidega. Külastasime koole ja keskuseid ning vahetasime kogemusi hariduse tugiteenuseid osutavate spetsialistide ning teenuste uurijate ja arendajatega.

Reformid ja kannapöörded pole võõrad neilegi. Viimaseks arengusuunaks on aga Eestiga võrreldes valitud vastupidine tee. Kui siinmail on mõistetud professionaalse spetsialiseerumise eeliseid, siis Rumeenia hariduskorraldajad on seadnud eesmärgiks üliläia profiiliga spetsialisti, kes täidab koolis või tugikeskuses korruga nii õpetaja, psühholoogi kui järelevalve funktsioone. Rollikonflikt on spetsialisti töösse sel juhul juba *a priori* sisse kirjutatud ning väljapaistvaid tulemusi saavutada keeruline. Lisaks puudub Rumeenias hetkel igasugune Euroopa Liidu tugi ressurside toel. Vajadus tugispetsialistide järele on olemas, kuid puuduvad vajalikud riiklikud ressursid ja tunnustus. Hoolimata keerulisest majanduslikust olukorrast ja heitlikust riigipoolsest toest, pole Rumeenia tugispetsialistid kaotanud lootust ning annavad endast laste ja noorte toetamisel igapäevaselt parima.

Parimaks näiteks alt-üles initsiatiivist on roma vähemuse kogukonnas Bughea de Sus'i asulas edukalt toime tulev põhikool, mis on tänu töötajate sügavale pühendumisele saavutanud kõrge tunnustuse kogu riigis. Vähemuste lastele on loodud head õpitingimused – kaasaegsed õppevahendid ja noored haritud ning motiveeritud õpetajad. Suurt rõhku pannakse klassiväliste tegevustele nagu muusika, sport ja ekskursioonid ning lapsed osalevad aktiivselt mitmetel konkurssidel, võistlustel ja olümpiaadidel. Koostööd tehakse ka teiste koolidega nii maakonnas kui pealinnaski. Nt külastatakse gümnaasiume ja kutsekoole, kus tutvustatakse edasiõppimisvõimalusi ja erialade valikut.

Üheks põhjuseks, miks on varasemalt teiste koolide seas nõrgemal positsioonil olnud põhikool kogukonna tasandil niivõrd edukaks osutunud, on koostöö. Tihe koostöö toimub igapäevaselt kõigi osapoolte vahel – õpilased, lapsevanemad, õpetajad jt. Sealjuures on läbi laste formaalhariduse juurde oskuslikult tagasi toodud nende varakult haridusest lahkunud vanemad. Lapsevanematele toimuvad õhtuti koolis täiendkoolitused ja tööalased kursused. Õpetatakse alusaineid nagu matemaatikat ja võõrkeeli, lisaks ettevõtluse aluseid ja tööga seotud kutseoskuseid, nt ehituse, tislari, lapsehoidja jm valdkondadest. Lapsevanemate kaasamise eesmärgiks on ennetada koolist välja langemist. Selleks keskendutakse laste jõustamisele ja enesehinnangu tugevdamisele. Kodudega suheldes ollakse avatud vähemuskultuuri eripäradele ja orienteeritud paindlikele lahendustele. Vanematele korraldatakse individuaalseid ja gruppides toimuvaid nõustamisi ning erinevaid üritusi, kus saab osaleda koos lastega. Tulemused ei ole lasknud end kaua oodata. Südamega tehtud töö tulemuseks on enam

gümnaasiumilõpetajaid ja kõrghariduses jätkajaid. Peale õpinguid tullakse nüüd enam tagasi koduküla elu arendama, nt asutakse tööle õpetajana või alustatakse ettevõtlusega. Võtmesõnaks on usaldus. Kogukonna lapsevanemad usaldavad õpetajaid ja teevad laste tuleviku nimel kooliga koostööd. Seega kui võtame end võrrelda sarnase taustaga riikidega, paistab peeglist hoopis teistsugune pilt kui edukate Skandinaaviamaadega kõrvutades. Siiski ei tasu eneserefleksiooni käigus ka neid ära unustada, vaid seada põhjamaised kogemused eeskujudeks, mille poole oma igapäevatoos püüelda.

Meil läheb hästi ja oleme õigel teel.
